

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено:
Вченою радою ДДТУ
від 27.06.2024 року
Протокол №8
Голова вченої ради

 Віталій ГУЛЯЄВ
27.06.2024

РОБОЧА ПРОГРАМА

З дисципліни

«СТРАТЕГІЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ»

для здобувачів другого (магістерського рівня)

зі спеціальності 101 екологія

за освітньо-професійною програмою «Екологія»

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпровським державним технічним університетом у відповідності до ОПІ за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти затверджено Вченою радою ДДТУ (протокол № 6 від 30.05.2024р.)

ВРАХОВАНО:

Стандарт вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» галузь знань 10 «Природничі науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН України 1066 від 04.10.2018р.

РОЗРОБНИК РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ:

Юрій ГРИЦАН, док.біол.наук, професор

Гарант: к.т.н., доц.

Наталія НЕПОШИВАЙЛЕНКО

Робоча програма навчальної дисципліни ухвалена на засіданні кафедри екології та охорони навколишнього середовища протокол №10 від 11.06.24

Завідувач кафедри

Юрій ГРИЦАН

Ухвалено науково-методичною комісією металургійного факультету протокол №7 від 13.06.24

Голова НМК металургійного факультету

Валерій ПЕРЕМІТЬКО

Ухвалено науково-методичною радою Дніпровського державного технічного університету протокол №6 від 20.06.24

Заступник голови НМР ДДТУ

Олена ГЛУЩЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 10 Природничі науки Спеціальність 101 «Екологія» Назва освітньої програми <u>Екологія</u> Освітній ступінь <u>магістр</u>	Обов’язкова навчальна дисципліна	
Модулів - 1		Рік підготовки	
Змістових модулів - 2		1-й	
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
		32 год.	8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання		Практичні заняття	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		102 год.	138 год.
		Індивідуальні завдання	
		-	10
		Вид контролю	
		Екзамен	Екзамен

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для очної форми навчання – 1 : 1,8; для заочної форми навчання – 1 : 10,3.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання

Мета дисципліни – формування поняття необхідності переходу суспільства до стійкого розвитку, як якісно нової фази постіндустріального (постекономічного) суспільства, в якому соціально – економічний прогрес має втілюватися не так у нарощуванні обсягу вироблених матеріальних благ, як у зміні ставлення людини до самої себе і свого місця в навколишньому світі.

Завдання дисципліни – формування теоретичних знань та практичних навичок у майбутніх фахівців відповідно до переходу суспільства до стійкого розвитку, як якісно нової фази постіндустріального (постекономічного)

суспільства.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня мають засвоїти **компетентності**:

ЗК 02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

ФК 01. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК 02. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

ФК 04. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних

явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

ФК 09. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

Програмні результати навчання:

ПРН 02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПРН 03. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, збалансованого розвитку і методології наукового пізнання.

ПРН 04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.

ПРН 10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища

ПРН 14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах

ПРН 16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади збалансованого розвитку

Тема 1. Теоретично-концептуальні засади збалансованого розвитку [18,19].

Історія виникнення концепції. Сутність концепції збалансованого розвитку.

Для самостійного опрацювання:

Рівні та принципи збалансованого розвитку.

Практичне заняття Пр1.

Тема 2. Соціо-екологічні аспекти стратегії збалансованого розвитку. Екологічна політика і стратегія збалансованого розвитку [14].

Соціоекологічні аспекти збалансованого. Поняття й сутність індексу людського потенціалу.

Для самостійного опрацювання:

Цілі розвитку тисячоліття та їх взаємозв'язок зі стратегією національної екологічної політики України.

Практичне заняття Пр2

Тема 3. Формування концепції збалансованого розвитку. Наукові передумови формування принципів збалансованого розвитку.. [2,3,4,]

Системний аналіз стану довкілля. Комп'ютерне моделювання стану екосистем та біосфери. Глобальні зміни в біосфері внаслідок антропогенної діяльності.

Для самостійного опрацювання:

Глобальне забруднення довкілля внаслідок антропогенної діяльності та проблема утилізації відходів. Загальне уявлення про три складові концепції збалансованого розвитку.. (економічний розвиток, соціальний розвиток, захист довкілля).

Тема 4. Стратегія збалансованого розвитку України [17,18]

Історія розвитку концепції збалансованого розвитку в Україні. Загальні положення стратегії збалансованого розвитку України. Обґрунтування необхідності розроблення Стратегії. Стратегічні завдання збалансованого розвитку України в галузі екології.

Для самостійного опрацювання:

Шляхи та засоби реалізації державної політики збалансованого розвитку. Етапи реалізації Стратегії. Індикатори збалансованого розвитку України

Практичне заняття Пр3

Тема 5. Моделювання і прогнозування екологічного ризику при визначенні стратегії збалансованого розвитку [15,14]

Екологічний ризик. Визначення та основні поняття. Моделювання і прогнозування екологічного ризику. Управління екологічним ризиком для забезпечення збалансованого розвитку.

Для самостійного опрацювання:

Комунікація екологічного ризику при збалансованого розвитку регіонів.

Практичне заняття Пр4.

Тема 6. Міжнародні та національні законодавчо-правові засади переходу суспільства до збалансованого розвитку. [20]

Діяльність ООН у розбудові концепції збалансованого розвитку. Міжнародні декларації та договори щодо концепції збалансованого розвитку.

Для самостійного опрацювання:

Розвиток концепції збалансованого розвитку в Україні. Національна нормативно-правова база впровадження концепції збалансованого розвитку.

Змістовий модуль 2.

Соціально-економічні аспекти збалансованого розвитку

Тема 7. Стратегія збалансованого розвитку природного заповідного фонду [1,9]

Загальна характеристика біорізноманіття України, його сучасний стан, тенденції зміни та проблеми збереження.

Для самостійного опрацювання:

Величина рекреаційного навантаження на ПЗФ. Шляхи забезпечення збалансованого розвитку ПЗФ в Україні

Практичне заняття Пр5.

Тема 8. Еколого-економічні аспекти стратегії збалансованого розвитку [14].

Економічне зростання і охорона навколишнього середовища. Висока ресурсо- та енергоємність української економіки як загроза збалансованості розвитку. Стратегічні завдання збалансованого розвитку України у сфері екологічно збалансованого розвитку економіки.

Для самостійного опрацювання:

Шляхи та засоби реалізації державної політики збалансованого розвитку в економічній та фінансовій сферах

Практичне заняття Пр6.

Тема 9. . Індикатори та індекси збалансованого розвитку. [12]

Соціальні, економічні та екологічні індикатори збалансованого розвитку. Моніторинг індикаторів збалансованого розвитку.

Для самостійного опрацювання:

Система глобальних вимірів збалансованого розвитку.

Тема 10. Стратегія збалансованого управління урбоекосистемою [14,17].

Основні принципи збалансованого розвитку населених пунктів. Особливості переходу міст України на шлях збалансованого розвитку. Технології збалансованого розвитку міста.

Практичне заняття Пр7.

Тема 11. Покращення якості життя та зменшення ризиків при переході до

збалансованого розвитку. [14].

Соціальні, економічні та екологічні ризики в оцінці якості життя.

Для самостійного опрацювання:

Науково-обґрунтоване узгодження екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань та прогнозування стану довкілля

Тема 12. Альтернативні стратегії розвитку людства [6,10].

Поняття ноосфери і шляхи розвитку людства (ноосферогенез). Теорія біотичної регуляції і стабілізації навколишнього середовища. Спроби створення штучної біосфери. Екологізація виробництва.

Для самостійного опрацювання:

Симбіотичний шлях розвитку. Екологічний розвиток. Концепція коеволюції М.М. Моїсєєва. Енергія прогресу. “Еко-соціальна ринкова економіка” як європейська модель збалансованого розвитку суспільства

Практичне заняття Пр8

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							Кількість годин						
	Очна форма							Заочна форма						
	Σ	В тому числі						Σ	В тому числі					
Л.		Пр.	Лаб.	Інд.	С.р	С.п	Л		Пр.	Лаб	Ін д.	С.р	С.п	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади збалансованого розвитку														
Тема 1. Теоретично-концептуальні засади збалансованого розвитку	13	2	2			7,5	1,5	13	1	1			10,25	0,75
Тема 2. Соціоекологічні аспекти стратегії збалансованого розвитку. Екологічна політика і стратегія збалансованого розвитку	14	4	2			6	2	14					14	
Тема 3. Формування концепція збалансованого розвитку. Наукові передумови формування принципів збалансованого розвитку.	10	2				7,5	0,5	10	1				8,75	0,25
Тема 4. Стратегія збалансованого розвитку України	13	2	2			7,5	1,5	13					13	
Тема 5. Моделювання і прогнозування екологічного ризику при визначенні стратегії збалансованого розвитку	13	2	2			7,5	1,5	13	1	1			10,25	0,75
Тема 6. Міжнародні та національні законодавчо-правові засади переходу суспільства до збалансованого розвитку.	12	4				7	1	12	1				10,75	0,25
Разом за змістовим модулем 1	75	16	8			43	8	75	4	2			67	2
Змістовий модуль 2. Соціально-економічні аспекти збалансованого розвитку														
Тема 7. Стратегія збалансованого розвитку природного заповідного фонду	13	2	2			7,5	1,5	13	1				11,75	0,25
Тема 8. Еколого-економічні аспекти стратегії збалансованого розвитку	14	4	2			6	2	14	1	1			11,25	0,75
Тема 9. Індикатори та індекси збалансованого розвитку.	10	2				7,5	0,5	10					10	
Тема 10. Стратегія збалансованого управління урбоєкосистемою	13	2	2			7,5	1,5	13	1	1			10,25	0,75
Тема 11. Покращення якості життя та зменшення ризиків при переході до збалансованого розвитку.	12	4				7	1	12					12	
Тема 12. Альтернативні стратегії розвитку людства	13	2	2			7,5	1,5	13	1				11,75	0,25
Разом за змістовим модулем 2	75	16	8			43	8	75	4	2			67	2
Усього годин	150	32	16			86	16	150	8	4			134	4

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Збалансований розвиток підприємств: поняття, еволюція концепції	2	1
2	Суть і особливості шкіл стратегій	2	1
3	Порівняльна характеристика місій організацій та їх техногенно-ресурсний цикл	2	
4	Технологія SWOT – аналізу	2	
5	Стратегічна екологічна оцінка як сучасний інструмент екологічної політики	2	1
6	Індикатори збалансованого розвитку	2	1
7	Інтегрування індексів збалансованого розвитку. Розрахунок ступеня гармонізації	2	
8	Міжнародна відповідальність	2	
Разом		16	4

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. самотійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
1	Проробка лекційного матеріалу (0,25год./1год. лекцій)	8	2
2	Підготовка до практичних занять (0,5год./1год. практичних занять)	8	2
3	Проробка питань програми, які не викладалися на лекціях (4 год./1год. в лекційному викладі	86	124
			10
Разом		102	138

9 . Методи навчання

Лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота, консультації.

10. Методи контролю

Поточний контроль (поточне опитування, виконання завдань на практичних заняттях, поточне тестування), екзамен у 1-ому семестрі, контрольна робота для здобувачів заочної форми навчання.

Поточний контроль здійснюється у формі опитування, виступів з доповідями на практичних заняттях.

Контроль самостійної роботи проводиться: з лекційного матеріалу - шляхом опитування на лекційних заняттях; з практичних занять - за допомогою перевірки виконаних аналітичних завдань, доповіді за обраною темою.

Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного даною робочою програмою, і у терміни, встановлені навчальним планом.

Здобувач вважається допущеним до складання екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання всіх практичних занять, передбачених робочою програмою дисципліни.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Модуль 1												Підсум- ковий тест	
Змістовий модуль 1 (50 бал)						Змістовий модуль 2 (50 бал)						Сума	100
Лекційний матеріал (теоретичний матеріал) 60 балів												100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Практичні заняття 40 балів													
П1	П2		П3	П4			П5	П6		П7			
5	5		5	5			5	5		5		5	

Критерії оцінювання теоретичного матеріалу

Оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу відбувається за двома питаннями, які сформульовані відповідно до конкретної теми робочої програми навчальної дисципліни з урахуванням питань для самостійного опрацювання і вимагають повної та розгорнутої відповіді.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачу вищої освіти за результатами:

5 балів- Здобувач виявляє системні знання з дисципліни, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує прочитаний матеріал, використовує додаткові джерела інформації для покращення знань, уміє аргументувати власну думку, бере участь у дискусіях, робить самостійні обґрунтовані висновки.

4 балів- Здобувач дає неповні відповіді на всі запитання; добре розуміє матеріал; уміє визначати найбільш правильні та актуальні теми; добре обґрунтовує свої думки; аналітичні навички в обговоренні переваг і недоліків кожного із трактувань обговорюваної проблеми; вміє аналізувати, узагальнювати, порівнювати.

3 бали-Здобувач самостійно відтворює навчальний матеріал; відповідає на поставлені запитання, допускаючи у відповідях неточності; застосовує отримані знання у стандартних ситуаціях.

2 бали-Здобувач демонструє неповні відповіді на запитання; посереднє розуміння термінів і трактувань теми; слабку аргументацію своєї думки; дотримання етичних норм під час дискусії.

1 бали-Здобувач відтворює окремі факти; з допомогою викладача; відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

0 балів-Студент демонструє відсутність ознайомлення з лекційним матеріалом; неповні відповіді на запитання; фрагментарність відповідей.

Критерії оцінювання практичних робіт

5 балів- Здобувач знаходить та використовує додаткові джерела інформації для виконання практичної роботи; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання; ретельно виконує практичні роботи, оформлює їх, робить самостійні обґрунтовані висновки. Опрацьовує сучасні наукові інформаційні джерела.

4 балів- Здобувач дає неповні відповіді на всі запитання та не повне опрацювання практичних робіт; добре розуміє терміни і трактування обговорюваної проблеми з екологічного менеджменту; добре обґрунтовує свої думки; аналітичні навички в обговоренні переваг і недоліків кожного із трактувань обговорюваної проблеми; вміє аналізувати, узагальнювати, порівнювати

3 бали- Здобувач застосовує отримані знання у неповному обсязі; за інструкцією виконує практичні роботи, звертаючись за консультацією до викладача, оформляє їх, робить неповні висновки

2 бали- Здобувач має слабку аргументацію своєї думки; дотримання етичних норм під час дискусії; задовільну якість оформлення практичної роботи.

1 бал- Здобувач за інструкцією фрагментарно виконує практичні роботи без належного оформлення

0 балів- Студент демонструє відсутність виконання всіх завдань; неповні відповіді на запитання; фрагментарність відповідей; незадовільну якість оформлення практичної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ЕКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	Зараховано
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	Задовільно
35 - 59	FX	
1 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Перезарахування та визнання результатів навчання з освітньої компоненти

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку» можливе в наступних випадках:

- участь здобувача у програмі академічної мобільності (навчання в інших ЗВО України або за кордоном) відповідно до Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Дніпровського державного технічного університету;
- участь у програмах здобуття неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про неформальну та/або інформальну освіту і порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній та/або інформальній освіті.

Скористатися такою можливістю здобувачі вищої освіти можуть в тому випадку, якщо вони мають:

- сертифікат щодо проходження дистанційного чи онлайн курсу з тематикою дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку»;
- сертифікат, який підтверджує його участь у науково-практичних і наукових конференціях за тематикою дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку»;
- публікацію статті у науковому журналі за тематикою дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку». Перезарахування та визнання результатів навчання може стосуватися окремих тем навчальної дисципліни або частини теми, конкретних видів навчального процесу (практичні заняття).

13. Методичне забезпечення

1. Грицан Юрій. Конспект лекцій з дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» для усіх форм навчання. – Кам'янське: ДДТУ, 2023 –109 с.
2. Грицан Ю. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку» для студентів другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 101 - «Екологія». – Кам'янське: ДДТУ, 2023–65 с.
3. Грицан Ю. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Стратегія збалансованого розвитку» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» для заочної форми навчання. – Кам'янське: ДДТУ, 2023 –11 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Стратегічне управління організаціям: Навчальний посібник. Вид. 2-ге, виправл. і доп. За ред.. Василенко В. О. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 400 с. – с. 42-68.
2. Василенко В. О. Стратегічне управління: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад.] Василенко В. О., Ткаченко Т. І. – К.: ЦУЛ, 2003. – 396 с.
3. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] Кіндрацька Г. І. – К.: Знання, 2006. – 366 с.
4. Клівець П. Г. Стратегія підприємства: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 320 с.
5. Ковтун О.І. Стратегія організації: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Ковтун О.І. – Львів: "Новий Світ" – 2000, 2009. – 680 с.
6. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип / О.І. Ковтун. – Львів: «Новий світ – 2000», 2006. – 388 с. – с. 52-64.
7. Оберемчук В. Ф. Стратегія підприємства: Короткий курс лекцій. В. Ф. Оберемчук.– К.: МАУП, 2000. – 128 с. – с. 50-54.
8. Цілі розвитку тисячоліття (Україна: 2010) Національна доповідь. http://www.undp.org.ua/files/ua_52412MDGS_UKRAINE2010_REP_ukr.pdf
<http://ukraine2015.org.ua/about;>

Додаткова

9. Указ Президента України «Про Положення про Національну раду з питань збалансованого розвитку України та її персональний склад» від 3 травня 2003 №388/2003.
10. Україна на зламі тисячоліть: історичний експурс, проблеми, тенденції та перспективи / Г. В. Щокін, М. В. Попович, М. С. Кармазіна та ін.; За заг. ред. Г. В. Щокіна, М. Ф. Головатого. — К., 2000 — 306 с
11. Основи стійкого розвитку /За ред.Л,Г,Мельника . —Суми: ВТД «Університетська книга»,2006 — 325 с.
12. Nikolas Neghroponte [Nicholas Negroponte]/ Available at: https://uk.Wikipedia.org/wiki/Ніколас_Негропонт (accessed:19 February 2023)

13. Tapscott Don. The digital economy : promise and peril in the age of networked intelligence. New York : McGraw-Hill. Available at: <https://archive.org/details/digitaleconomy00dont/page/n11/mode/2up> (accessed: 19 February 2023)
14. Sumecj O. M. (2021) Strategichnyj menedzhment [Strategic management]. Kharkiv: KhNUVS, 208 p
15. Nazarov A. (2019) Klasifikacija ta systematyzacija strategij rozvytku promyslovykh pidpryjemstv [Classification and systematization of development strategies of industrial enterprises]. Economics. Management. Law, vol. 2, pp. 102–116. № 28. С. 15–19.
16. Mesenbourg, T. L. Measuring the Digital Economy. U.S. Bureau of the Census. 2001
17. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип / О.І. Бужимська К. О., Желіховська М. В. Сучасні тенденції та моделі розвитку підприємництва в умовах цифрової економіки. Підприємництво і торгівля. 2021- 108 с.
18. Гендерні стратегії збалансованого розвитку України /За наук.ред Л.С.Лобанової — К.:Фенікс , 2004. —432 с.
19. Указ Президента України Про Стратегію збалансованого розвитку “Україна – 2020” м. Київ 12 січня 2015 року № 5/2015
20. Проект закону України про Стратегію збалансованого розвитку України до 2030 р. № 9015 від 07.08.2018.
21. Ковтун О.І. Стратегія організації: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Ковтун О.І. – Львів: "Новий Світ" –2009. – 680 с.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Інформаційний портал ДДТУ www.dstu.dp.ua